

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะเอื้ออำนวยให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบความสำเร็จ แม้ว่าการพักบังคับชำระหนี้ซึ่งมีผลบังคับใช้ในทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอจะมีผลดีในด้านที่ทำให้การฟื้นฟูกิจการสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นไม่มีสิ่งใดมาขัดขวางและเพิ่มโอกาสที่การฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จก็ตาม แต่สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ การพักบังคับชำระหนี้มีผลกระทบอันเป็นการจำกัดหรือระงับสิทธิหรืออำนาจของบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการห้ามเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้ไม่มีประกัน ไม่ให้ฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ ห้ามเจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้เรียกทรัพย์สินคืน ห้ามคณะกรรมการหรือผู้บริหารลูกหนี้ไม่ให้การทำการใดที่เป็นไปในทางจำหน่ายสิทธิหรือก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามศาลและอนุญาโตตุลาการมิให้พิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมการดำเนินกิจการของลูกหนี้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ และยังห้ามมิให้หน่วยงานที่ให้บริการทางสาธารณูปโภคหยุดให้บริการลูกหนี้อีกด้วย

เนื่องจากการพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะสิทธิของเจ้าหนี้ การกำหนดขอบเขตการพักบังคับชำระหนี้จึงต้องให้ความสมดุลระหว่างการสนับสนุนให้การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์กับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ การพักบังคับชำระหนี้จะต้องไม่มีผลทำให้เจ้าหนี้เสียสิทธิที่มีอยู่ก่อนที่ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการและสิทธิของเจ้าหนี้จะต้องคงอยู่ตลอดไปในช่วงที่การพักบังคับชำระหนี้บังคับใช้ และต้องมีบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการพักบังคับชำระหนี้สามารถขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องมีกำหนดเวลาในการบังคับใช้ที่จำกัดเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอนและต้องมีผลอยู่แค่เพียงระยะเวลาที่เจ้าหนี้พิจารณาว่าจะยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการหรือไม่เท่านั้น

การฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น การให้ความร่วมมือของเจ้าหนี้ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การใช้การพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการในการจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ แต่เพียงอย่างเดียวย่อมไม่อาจทำให้การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จ แต่จะต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ซึ่งการที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าหนี้ได้นั้นจะต้องมีการสร้างหลักประกันให้เจ้าหนี้มั่นใจได้ว่าผลประโยชน์หรือสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่ตามกฎหมายก่อนที่จะเข้าฟื้นฟูกิจการจะไม่ถูกทำลายหรือทำให้ลดน้อยถอยลงจากการที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ โดยเฉพาะสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่มีความสำคัญต่อการฟื้นฟูกิจการที่สุด โดยการพักบังคับชำระหนี้จะต้องมีบทบัญญัติที่เป็นประกันว่าสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่มีอยู่ก่อนที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ จะต้องไม่ถูกทำลายหรือทำให้ลดน้อยถอยลงไป และเมื่อใดที่ลูกหนี้ออกจากการฟื้นฟูกิจการไม่ว่าเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการสำเร็จตามแผน หรือลูกหนี้ต้องล้มละลายไป หรือไม่ว่าจากสาเหตุอื่นใดและการพักบังคับชำระหนี้ต้องสิ้นสุดลงหรือถูกยกเลิกไป อันมีผลทำให้เจ้าหนี้มีประกันกลับมามีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินหลักประกันอีก สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในตอนนั้นจะต้องมีสิทธิที่เท่าเทียมหรือไม่น้อยกว่าสิทธิที่มีอยู่ก่อนที่ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการ

นอกจากการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอแล้ว จะต้องมีการกำหนดขอบอำนาจของลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ในการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน อันเป็นการกระทำที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งการพักบังคับชำระหนี้ได้บัญญัติยกเว้นให้ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน สามารถกระทำการดังกล่าวได้ในช่วงระยะเวลาในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการอันเป็นการดำเนินกิจการตามปกติก่อนที่จะเริ่มการฟื้นฟูกิจการตามแผนเมื่อแผนฟื้นฟูกิจการได้รับความเห็นชอบแล้ว ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดรูปแบบและประเภทของการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ให้มีความชัดเจน เพื่อสามารถให้ความเชื่อมั่นและได้รับความเชื่อถือจากประชาชนทั่วไปที่จะเข้ามาทำธุรกรรมกับลูกหนี้และช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาล ส่วนเฉพาะการกระทำที่ไม่อาจระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้หรือไม่นั้น ผู้เขียนขอเสนอให้ศาลเป็นผู้ตีความโดยอาศัยข้อเท็จจริงในแต่ละคดีไป นอกจากนี้แล้วการกระทำที่ต้องได้รับการกำหนดขอบเขตให้ชัดเจนเป็นอย่างยิ่งคือ อำนาจในการก่อกหนี้เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการ เพราะการกระทำดังกล่าวหากกระทำแล้วเสียเปรียบหรือกองทรัพย์สินต้องรับภาระเป็นอย่างมากจะมีผลทำให้ ทรัพย์สินที่จะนำมาแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องลดน้อยถอยลงและการใช้สอยหรือให้เช่าทรัพย์สินใน

กองทัพสินของลูกหนี้ หากเป็นการดำเนินการอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ประสบความสำเร็จ อาจมีผลทำให้มูลค่าของทรัพย์สินลดลงซึ่งมีผลทำให้เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้รับชำระหนี้น้อยลง และยิ่งอาจทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ และเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ในอีกระดับหนึ่งจึงต้องมีบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินอันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ในการยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้กระทำการดังกล่าวหรือมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินนั้น

เพื่อให้บทบัญญัติในเรื่องการพักบังคับชำระหนี้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟูกิจการ จึงต้องมีบทบัญญัติที่เป็นสภาพบังคับ (sanction) อันเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ทั้งในทางอาญาและในทางแพ่ง โดยเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ซึ่งมีผลต่อกองทัพสินของลูกหนี้ที่ใช้ในการฟื้นฟูกิจการและชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายที่อาจต้องได้รับความเสียหายหรือต้องเสียทรัพย์สินบางอย่างไปซึ่งผู้ที่กระทำฝ่าฝืนต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ส่วนในเรื่องการพิจารณาคดี ความรับผิดในค่าเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ นั้น เนื่องจากข้อพิพาทในเรื่องความเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ศาลที่พิจารณาคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ย่อมมีความรู้และความเข้าใจในข้อเท็จจริงในเรื่องการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ดีที่สุด และเนื่องจากคดีฟื้นฟูกิจการมีลักษณะเป็นการทำประโยชน์ของทุกคนในคราวเดียวและที่เดียวกัน (Collective Measure) ดังนั้นจึงควรให้ศาลที่พิจารณาคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผู้ที่พิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ และแม้ต่อมาลูกหนี้จะออกจากการฟื้นฟูกิจการไปแล้ว ศาลยังมีอำนาจในการพิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายนั้นต่อไป เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องระหว่างกองทัพสินที่ต้องเสียหายกับผู้กระทำการฝ่าฝืน

6.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การพักบังคับชำระหนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอน มีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย มีความสมดุลระหว่างการสนับสนุนให้การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์กับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ตลอดจนสามารถป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องการพักบังคับในคดีฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ดังนี้

1. มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ความเสียหายอันเกิดจากความล้มเหลวของการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ ให้เป็นหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระก่อนหนี้อื่น โดยจัดให้อยู่ในลำดับเดียวกันกับหนี้ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 130 (2)

2. มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการจำหน่ายจ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินอันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ที่จะยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้กระทำการดังกล่าวหรือมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือผู้ที่ได้รับความเสียหาย หากการจำหน่ายจ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินนั้น

(1) เป็นการเสียเปรียบหรือขาดทุนอันอาจทำให้ทรัพย์สินที่จะนำมาแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องลดน้อยถอยลง หรือเป็นการดำเนินการอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ประสบความสำเร็จ

(2) มิให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

3. ระบุตัวอย่างของการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เช่น อำนาจในการทำนิติกรรมจำหน่าย จ่ายโอนทรัพย์สินในลักษณะเป็นการซื้อขายไป การกู้ยืมเงิน คำประกัน จำนองเพื่อนำเงินทุนมาใช้ในการประกอบกิจการ การฟ้องร้องดำเนินคดี การแต่งตั้งตัวแทนไว้ในตอนท้ายของบทบัญญัติมาตรา 90/12 (9) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

กำหนดหลักเกณฑ์ในการตีความของศาลในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ โดยให้พิจารณาจากหลักการที่ว่า การกระทำนั้นเป็นการดำเนินการอันเป็นธุรกิจหลักในกิจการของลูกหนี้หรือการกระทำที่เป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจหลักในกิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้หรือไม่

4. มีบทบัญญัติที่กำหนดรูปแบบและระดับในการขอสินเชื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการในระหว่างดำเนินการดำเนินกิจการตามปกติของลูกหนี้ก่อนที่จะเริ่มการฟื้นฟูกิจการตามแผน โดยกำหนดหลักการว่าศาลจะไม่ยอมรับการขอสินเชื่อที่ก่อให้เกิดภาระมาก เว้นเสียแต่ว่าการขอสินเชื่อที่มีภาระน้อยไม่อาจกระทำได้ รูปแบบและระดับของการขอสินเชื่อ 4 ลำดับคือ

(1) การขอสินเชื่อแบบไม่มีประกันอันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้

(2) การขอสินเชื่อแบบไม่มีประกันอันมิใช่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้

(3) การขอสินเชื่อแบบมีประกันหรือหนี้บุริมสิทธิพิเศษ

(4) การขอสินเชื่อแบบมีประกันในทรัพย์สินที่มีภาระหลักประกันอยู่แล้ว ที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้เหนือกว่าหรือเท่ากับเจ้าหนี้มีประกันเดิม

โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการขอสินเชื่อให้ชัดเจน ดังนี้

(1) การขอสินเชื่อแบบไม่มีประกันอันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนมีอำนาจที่จะขอสินเชื่อเพื่อนำเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการอันเป็นทางการค้าปกติของลูกหนี้ได้ โดยอาศัยอำนาจแห่งตน

(2) การขอสินเชื่อแบบไม่มีประกันอันมิใช่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนจะกระทำไม่ได้เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(3) การขอสินเชื่อแบบมีประกันหรือหนี้บุริมสิทธิพิเศษ ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนจะขอสินเชื่อประเภทนี้ได้ต่อเมื่อไม่อาจขอสินเชื่อแบบไม่มีประกันได้ และ

ก. หากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของทรัพย์สินที่นำไปเป็นหลักประกันกับสินเชื่อที่ได้รับมาแล้ว ไม่ทำให้ลูกหนี้เสียเปรียบหรือขาดทุนอันอาจทำให้ทรัพย์สินที่จะนำมาแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องลดน้อยถอยลง

ข. หากเป็นการกระทำที่ไม่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนจะกระทำไม่ได้เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) การขอสินเชื่อแบบมีประกันในทรัพย์สินที่มีภาระหลักประกันอยู่แล้ว ที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้เหนือกว่าหรือเท่ากับเจ้าหนี้มีประกันเดิม ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผน

จะขอสินเชื่อประเภทนี้ได้ต่อเมื่อสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่อาจที่จะหาสินเชื่อโดยวิธีการอื่นได้อีกแล้วและมีความจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ และ

ก. หากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกค้านี้สามารถดำเนินต่อไปได้ การขอสินเชื่อจะต้องไม่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเดิมได้รับความคุ้มครองอย่างไม่เพียงพอ

ข. หากเป็นการกระทำที่ไม่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกค้านี้สามารถดำเนินต่อไปได้ลูกค้านี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนจะกระทำไม่ได้เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

5. มีบทบัญญัติให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการที่มีผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามการพักบังคับชำระหนี้สามารถที่จะยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการให้พิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ได้ในฐานะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

หากว่าในขณะที่มีการยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ นั้นลูกค้านี้ยังอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการแล้วในระหว่างพิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายอยู่นั้นลูกค้านี้ได้ออกจากการฟื้นฟูกิจการไปแล้ว ศาลยังคงมีอำนาจในการพิจารณาคดีความรับผิดในค่าเสียหายนั้นต่อไป